

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 15/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi menettelyistä muodostettaessa Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio osakeyhtiöksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 19 päivänä syyskuuta 2014 lähettänyt maa- ja metsätalousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi menettelyistä muodostettaessa Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio osakeyhtiöksi (HE 139/2014 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Maija Kaukonen, neuvotteleva virkamies Leena Arpiainen ja ylitar-

kastaja Matti Mäkelä, maa- ja metsätalousministeriö

- yksikön johtaja Jouko Lehtoviita, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- oikeusministeriö
- Metsäntutkimuslaitos
- METO Metsäalan asiantuntijat ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsänhoitajaliitto ry
- Metsäteollisuus ry
- Julkis- ja yksityisalojen toimihenkilöliitto Jyty ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki niistä menettelyistä, joiden kautta Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio muodostetaan osakeyhtiöksi. Perustettavan osakeyhtiön toiminnan tarkoituksena olisi tuottaa valtiolle asiantuntija- ja muita vastaavia palveluja bio- ja metsätalosalalla. Ehdotettu laki sisältäisi lisäksi säännökset muodostettavan yhtiön asiakasryhmistä. Suomen metsäkeskuksesta annetussa laissa on säädetty valtioneuvostolle oikeus muodostaa Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion liike-

toiminnasta ja siihen liittyvästä omaisuudesta vuoden 2014 loppuun mennessä valtion kokonaan omistama ja sille palveluja tuottava yhtiö.

Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion palveluksessa oleva henkilöstö siirtyisi osakeyhtiön palvelukseen.

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Valiokunta toteaa, että Metsätalouden kehittämiskeskus Tapion, jäljempänä *Tapio*, yhtiöittäminen on looginen jatkumo jo toteutettuun Suomen metsäkeskuksen organisaatiouudistukseen (MmVM 29/2010 vp—HE 260/2010 vp). *Tapio* on tällä hetkellä maa- ja metsätalousministeriön ohjauksessa sekä valvonnassa, ja sen toimintaa on rahoitettu valtionavulla. *Tapio*sta muodostettaisiin nyt esityksessä kuvatulla tavalla valtion kokonaan omistama yhtiö, joka toiminnan aloittaessaan kuuluisi valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston alaisuuteen.

*Tapio*sta säädetään metsäkeskuksista ja metsätalouden kehittämiskeskuksesta annetussa laissa (1474/1995), mutta laki kumottiin metsäkeskusuudistuksessa Suomen metsäkeskuksesta annetulla lailla (418/2011, jäljempänä *metsäkeskuslaki*). Voimaantulosäännösten mukaan kumottua lakia kuitenkin sovelletaan *Tapioon* vuoden 2014 loppuun saakka. Metsäkeskuslain 39 §:n 3 momentin nojalla valtioneuvosto oikeutetaan muodostamaan *Tapion* nykyisestä toiminnasta ja siihen liittyvästä omaisuudesta vuoden 2014 loppuun mennessä valtion kokonaan omistama ja sille palveluja tuottava yhtiö. Valiokunta toteaa, että *Tapion* yhtiöittämistä koskevat säännökset ovat siten olemassa jo nykyisessä lainsäädännössä.

Esityksen mukaisesti valtioneuvosto oikeutetaan luovuttamaan apporttina *Tapion* hallinnassa oleva koko omaisuus, immateriaaliset oikeudet ja liiketoiminta perustettavalle osakeyhtiölle. Valtio merkitsee perustettavan osakeyhtiön koko osakekannan. Perustettava osakeyhtiö vastaa niistä velka-, hankinta- ja toimitussopimuksista sekä muista sitoumuksista, joihin *Tapio* tai sen edeltäjä on toiminta-aikanaan sitoutunut ja jotka koskevat osakeyhtiölle luovutettua omaisuutta ja liiketoimintaa. Valiokunta toteaa, että

kyseessä on siten ns. "yleisseuraanto", jossa perustettava yhtiö siirtyy kokonaisuudessaan edeltäjänsä oikeusasemaan. Henkilöstön osalta kyseessä on liikkeenluovutus, joten henkilöstön asemaan sovelletaan työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 10 §:n liikkeenluovutusta koskevaa säännöstä.

Tapion yhtiöittämisellä pyritään luomaan uudelle osakeyhtiölle samanlaiset taloudelliset edellytykset kuin samoilla asiantuntijamarkkinoilla toimivilla kilpailijoilla. *Tapion* vastuulla on tällä hetkellä ns. Eläke-*Tapio*-lisäeläkejärjestelmästä¹ aiheutuvat velvoitteet. *Tapion* kilpailijoilla ei ole vastaavankaltaista lisäeläketurvarasitetta, joten valiokunta katsoo tarpeelliseksi esityksessä kuvatulla tavalla kattaa kilpailua vääristävä kustannusrasite. Eläke-*Tapio*-lisäeläkejärjestelmästä aiheutuvien vastuiden aiheuttaman kustannusrasitteen korvaamiseksi *Tapio*lle on tarkoitus myöntää kertaluontoisella valtion-apupäätöksellä 3,5 miljoonaa euroa, joka on varattu vuoden 2015 talousarvioesityksessä (momentti 30.40.22) käytettäväksi mainittuun tarkoitukseen. Esitetty vastuiden kattaminen edel-

¹ *Tapio* ja Suomen metsäkeskus ovat yhdessä metsänhoitoyhdistysten sekä eräiden muiden yksityismetsätalouden piirissä toimivien organisaatioiden kanssa mukana Eläke-*Tapio*-lisäeläkejärjestelmässä. Eläke-*Tapio* pohjautuu yksityismetsätalouden edistämisyjärjestöjen kesken vuonna 1949 tehtyyn sopimukseen koskien niiden palveluksessa olevien toimihenkilöiden eläke-etuja. Eläke-*Tapio* on vuodesta 1964 täydentänyt Eläkekassa Verson hoitamaa lakisääteistä TEL/TyEL-peruseläketurvaa. Eläke-*Tapio*-järjestelmä on suljettu ja järjestelmästä myönnettävien eläke-etujen karttumisen on jäädytetty 1 päivästä heinäkuuta 1993 lukien. Järjestelmässä mukana olevat työnantajat vastaavat järjestelmän velvoitteista yhteisvastuullisesti. Eläke-*Tapio* toimii niin sanottuna jakojärjestelmänä. Tulevia velvoitteita ei siten ole katettu ennalta kerätyillä varoilla, eli järjestelmää ei ole rahastoitu. Järjestelmää rasittavan kattamattoman eläkevastuun määrä on tällä hetkellä noin 38 miljoonaa euroa, josta *Tapion* ja Suomen metsäkeskuksen osuus on yli puolet. Kattamaton eläkevastuu alenee vuosittain noin 7—10 prosenttia. Esimerkiksi vuonna 2017 kattamattoman eläkevastuun on arvioitu olevan enää noin 25 miljoonaa euroa.

lyttää valtiontukiluonteensa vuoksi komissiossa notifiointia, joka on parhaillaan käynnissä.

Tapio rahoittaa jatkossa toimintaansa liiketoimintansa tuotoilla, eikä sen toimintaa rahoiteta suoralla valtionavulla. Aloittavan osakeyhtiön tavoitteena on toimia in-house-asemassa eli sidosyksikköasemassa valtioon nähden, joten budjettivaltioon kuuluvat organisaatiot (keskushallinto, virastot ja laitokset) voivat ostaa siltä palveluita niitä kilpailuttamatta. Tapio tarjoaa asiantuntija- ja muita vastaavia palveluja bio- ja metsätalosalalla, joten in-house-asema luo siten mahdollisuuksia Tapiolle laajentaa asiakas-

kuntaansa myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan ulkopuolelle. Valiokunta pitää Tapion erityisenä vahvuutena tutkimuksen ja käytännön toiminnan yhdistämistä, mikä on erityisen tärkeää uuden biotalousstrategian toimeenpanon kannalta.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Jari Leppä /kesk
vpj. Lauri Heikkilä /ps
jäs. Heikki Autto /kok
Markku Eestilä /kok
Lasse Hautala /kesk
Reijo Hongisto /ps

Pirkko Mattila /ps
Mats Nylund /r
Kari Rajamäki /sd
Janne Sankelo /kok
Katja Taimela /sd
Tytti Tuppurainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

eduskuntasihteeri Antti Linna.